

Вища освіта в Україні

**Ведерніков М. Д.
Чернушкіна О. О.**

НОРМУВАННЯ ПРАЦІ

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Видавництво "Новий Світ – 2000"

Серія "Виша освіта в Україні"

М. Д. Бедерніков, О. О. Чернушкіна

НОРМУВАННЯ ПРАЦІ

Навчальний посібник

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

**Львів
«Новий Світ-2000»
2013**

ББК 65.24 я 7
УДК 331.103'31(075)
В 26

*Розповсюдження та тиражування
без офіційного дозволу видавництва
заборонено.*

**Рекомендовано Міністерством освіти та науки України
(Лист № 1/11-6653 від 20.07.2010р.)**

Рецензенти:

Єськов О. Л., д-р екон. наук, професор, Донбаська державна машинобудівна академія;

Назарова Г. В., д-р екон. наук, професор, Харківський національний економічний університет;

Петенко І. В., д-р екон. наук, професор, Донецький державний університет управління.

ISBN 978-966-418-142-6

Ведерніков М. Д., Чернушкіна О. О.

В 26 Нормування праці : [навч. посібник] / М. Д. Ведерніков, О. О. Чернушкіна. - Львів: "Новий Світ-2000", 2013. - 372 с.

Навчальний посібник підготовлено у відповідності до вимог Освітньо-професійної програми підготовки бакалавра за спеціальностями напряму 0501 - Економіка і підприємництво.

У посібнику наводяться базові положення і методичні основи нормування праці на підприємстві. Розміщені тести для самопідготовки та приклади розв'язування задач нададуть можливість опанувати теоретико-методичні засади нормування праці, набути практичних навичок і вмінь вирішувати завдання *нормування праці на промисловому підприємстві*.

Призначено для студентів і викладачів, може бути використаний фахівцями підприємств з метою фундаменталізації знань у галузі організації та нормування праці на виробництві.

ББК 65.24 я 7
УДК 331.103'31 (075)
В 26

ISBN 978-966-418-141-6

© М. Д. Ведерніков, О. О. Чернушкіна, 2013
© "Новий Світ-2000", 2013

Зміст

Передмова.....	5
Розділ 1. Сутність і значення нормування праці.....	7
1.1. Організація виробничого процесу на підприємстві.....	7
1.2. Місце нормування в організації праці.....	14
1.3. Сутність нормування праці.....	23
1.4. Історія розвитку теорії нормування праці.....	28
1.5. Принципи і концепції нормування праці.....	32
Тести для самопідготовки.....	40
Розділ 2. Об'єкти нормування праці.....	43
2.1. Загальна характеристика трудових процесів.....	43
2.2. Виробнича операція як основний об'єкт нормування праці.....	53
2.3. Робочий час працівника та його нормування.....	60
Тести для самопідготовки.....	70
Розділ 3. Аналіз трудового процесу і затрат робочого часу.....	72
3.1. Виробничий цикл та його структура.....	72
3.2. Класифікація затрат робочого часу.....	77
3.3. Методичні засади аналізу трудового процесу і затрат робочого часу	89
Тести для самопідготовки.....	100
Розділ 4. Фотографія робочого часу.....	102
4.1. Фотографія робочого часу та її види.....	102
4.2. Метод моментних спостережень.....	112
Тести для самопідготовки.....	119
Розділ 5. Хронометраж.....	122
5.1. Методика проведення хронометражу.....	122
5.2. Фотохронометраж.....	136
Тести для самопідготовки.....	139
Розділ 6. Нормативні матеріали для визначення норм праці.....	141
6.1. Трудові нормативи та їх класифікація.....	141
6.2. Мікроелементне нормування.....	151
6.3. Укрупнені нормативи та їх різновиди.....	165
Тести для самопідготовки.....	171
Розділ 7. Методи створення трудових нормативів.....	174
7.1. Методичні засади розроблення нормативів.....	174
7.2. Методи оброблення результатів спостереження.....	180
Тести для самопідготовки.....	195

Розділ 8. Норми затрат праці.....	198
8.1. Функції норм затрат праці та їх класифікація.....	198
8.2. Норма часу та її структура.....	207
8.3. Встановлення норм виробітку і трудомісткості.....	214
Тести для самопідготовки.....	222
Розділ 9. Методи нормування і способи встановлення норм праці.....	224
9.1. Методи і способи нормування затрат праці.....	224
9.2. Чинники, що впливають на вибір методики нормування праці.....	232
Тести для самопідготовки.....	235
Розділ 10. Нормування праці робітників основного виробництва ...	237
10.1. Технічне нормування верстатних робіт.....	237
10.2. Організація та нормування багатOVERстатного обслуговування.....	243
10.3. Нормування заготівельних і слюсарно-збиральних робіт.....	250
10.4. Нормування <i>апаратних</i> процесів.....	256
10.5. Нормування праці в гнучких виробничих системах.....	264
Тести для самопідготовки.....	268
Розділ 11. Нормування праці <i>допоміжних працівників</i>	271
11.1. Особливості нормування праці допоміжних робітників.....	271
11.2. Нормування праці з обслуговування устаткування.....	275
11.3. Нормування праці з обслуговування робочих місць.....	282
Тести для самопідготовки.....	287
Розділ 12. Нормування праці службовців.....	290
12.1. Особливості управлінської праці та її наукова організація.....	290
12.2. Методологічні основи нормування праці управлінського персоналу.....	296
12.3. Методи нормування управлінської праці.....	301
12.4. Зміст і послідовність розроблення нормативів для нормування праці управлінського персоналу.....	314
Тести для самопідготовки.....	319
Розділ 13. Організація нормування праці на підприємстві.....	321
13.1. Управління нормуванням праці на підприємстві.....	321
13.2. Аналіз стану нормування праці.....	327
13.3. Організація перегляду та впровадження норм.....	336
Тести для самопідготовки.....	345
Бібліографічний список.....	348
Термінологічний словник.....	353
Іменний покажчик.....	360
Додатки.....	361